

Nro 36.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

*Költ Bétsben Novembernek 1-öd napján 1793.
esztendőben.*

Hadi Történetek.

Múlt alkalmatossággal el nem végezhattük a'
Weisenburgi és Lauterburgi Frantzia lineák
vitéz seregeink által lett el vétetéseknek historiá-
ját: mostan azért továbbá is kívánnjuk azt fojy-
tatni. Ezen szerentsés történetnek, a' mint Grof
Wurmser önnön maga is meg vallya, hertzeg
Waldeck F. M. Lájtinánt vetette meg első funda-
mentomát, a' ki Oct. 12-dik napját követett éjjel
minden pontonokat, az az, tábori hidakat az el-
lenségnek sűrű ágyúzása között is a' *Rajna* vizén
Blittersdorfig le szállított, seregeit a' viz partyan
le vitte, dologhoz állította, ágyúit ki lizegelztet.

tette, és a' *Wurmsér* nevet viselő Austriai Stíriai szabad seregből 300 embert hajókon által küldött, a' kik által menván a' meg félemllett Frantziákat, rész szerént le vagdalták, rész szerént pedig széllyel üzték. Ilyenképen tökéletességre vitetvén a' pontonok, Oct. 13-dik napján reggeli három órakor *Waldeck* hertzegnek egész corpora által ment azokon. Az előmenő sereggel egyenesen *Zeltz* felé ment Gr. *Lichtenberg* Gen. Májor. *Ferdinánd* fő hertzeg magyar regemente ütött leg elsőben is a' Frantziákra, és két óráig tartott viaskodása után 3000 embert meg futamtatott, a' kik 2 ágyúikat a' *Zeltzi* patakba vetvén, önön magok úzás által akarták magokat a' győzedelmeseknek kezeik között ki menteni, 's azonban még nagyobb szerentsétlenség érte őket, mivel 300 embernél több fúlt a' vízbe. Leg ottan a' Székely huzárok is által mentenek a' *Zeltz* patakján, és azok között, a' kik a' víztől meg menekedhettek, sokat le vagdaltak, 70 pedig elfogtanak. *Ferdinánd* fő hertzeg gyalog regemente is nyakig való vízben ment által, el foglalta *Zeltz* városát, mellyet a' belé lövetett gránátok eggynehány helyen meg gyújtottanak.

Fülébe menván *Waldeck* hertzegnek, hogy az ellenség a' háta megett lévő erdőben legyen, két batalion *Ferdinánd* regementbeli magyar gyalogsággal, 's három escadron Székely huzárokkal küldötte Gróf *Lichtenberget* a' *Minchanseni* tetőkre, a' ki gyalogságának felét az erdőben hagyta, a' más felét pedig a' nevezett tetőkre vitte. Mivel pedig eggynehány ezer Frantziák mentenek ellene, és keményen ágyúztanak reája, e' mellett az éjjel is bé következett, a' gyalogságnak töltése meg nedvesedett, az *Zeltz* vizére vettetett pontok is tökéletességre nem mehettek; de leg kiváltképpen, mivel leg kisebb hirt sem hallottak a' harmadik colonnéról: visszafizta tért ez az előmenő sereg *Zeltz* felé, 's ottan töltötte el a' bé következett éjtzakát.

A' *Lauterburgi* és *Weisenburgi* lineákból és sántzokból ki üzetett ellenség, a' bé következett éjjelnek védelmezése alatt *Hagenau* felé futott, minekutánna 18 ágyút, mintegy 1000 puskát, sok sántz ásó eszközt, 62 ágyú vonó 's más több lovakat, 7 zászlót, és 500 foglyoknál többet, kik között sok felsőbb és alsóbb rangú tisztek is vóltanak, ennekfelette sok táborig sátor és bútort kéntelenitetett vólna hátra hagyni. — Az *első* colonné 73 Frantziát fogott el, 2 ágyút, 1 puskaporos szekeret, és eggynehány ágyúkat nyert el; a' *második* colonnénak 130 ember, 5 ágyú, 5 puskaporos szekér lovakkal éggütt, 2 zászló, 87 fegyver, és számos sántz ásó eszköz esett kezébe; a' *harmadik* colonné 48 embert; a' *hetedik* colonné 3 ágyút fogott el. Tsupán a' *második* colonné 2000 embert vágott le, ide nem számlálván azokat, a' kiket a' többi colonnék meg öltének. Eggy szóval, nem nagyittyuk az ellenség hóltjainak számát, hogyha 8000 tesszük a' meghólt és meg sebesitetett Frantziákat.

Részünkről, a' *negyedik* colonnénál, a' múlt alkalmatossággal jelentetteken kívül, *Olivier Wallis* regementéből *Crall* kapitány, és Báró *Neffzer* zászlótartó; Gr. *Gyulai* regementéből Gr. *Lázár* fő hadnagy sebesitetek meg; Gr. *Erdödi* huszár regementéből *Balogday* fő hadnagy el esett, Gr. *Draskovits* all hadnagy, és a' Császár nevét viselő dragonyosok között *Managetta* all hadnagy sebet kaptanak. Ennekfelette mintegy 12 ember hólt meg, és 40 esett sebbe.

Az *első* colonnénál, a' Székely huszárok között *Teleki* fő hadnagy; *Ferdinánd* fő hertzeg gyalog regementéből *Raksányi* fő hadnagy, *Schirsütz* all hadnagy, *Kinder* zászló-tartó, és a' Strázsa-mestertől fogva alá felé 84 ember, és 6 ló veszett el, 168, és 30 ló sebesitetek meg.

A' *második* colonnéból 29 ember esett el, ezek közt Báró *Entzenberg* kapitány is a' Szervia szabad seregéből, 223 sebesitetek meg.

Az ötödik colonnétól 18 ember hólt meg, 79 esett sebbe.

A' hatodik colonnéból 70 ember vesztette el életét, 's 98 kapott testén bélyeget.

A' hetedik colloanénál 180 ember hólt meg, és esett sebbe.

Mindenek felett a' *Brunsvigiai* hertzegnek tulajdoniutya Gr. *Wurmser* ezen súlyos munkának reménység felett szerentsés ki menetelét. A' Cs. K. Generálok közt mindenek felett leg inkább dicséri Gen. Májor *Mészáros*, *Hóczét*, *Waldeck* hertzeget, Gr. *Lichtenberget*, és *Neut*, ezeken kívül *Condé*, *Bourbon*, és *Enghien* hertzegeket. Ennekfelette az első colonnétól *Róth* pontoniros fő Strázsamestert; *Jámetz* hadnagyot *Ferdinánd* fő hertzeg regementéből. Gr. *Lichtenberget* Károly fő hertzeg regementéből; *Otskay* Obestert, és *Otskay* fő Strázsamester *Ferdinand* fő hertzeg regementéből; B. *Knezevich* Oberstlájtnántot, *Mihanovich* kapitányt, és *Milutinovich* fő hadnagyot *Wurmser* Austriai Stiriai Szabad seregéből; *Neimitsch*, és *Nicolitsch* hadnagyokat a' *Wurmser* Austriai Szabad huzárjai között; *Bora* Oberstlájtnántot, *Burghárd*, és Gr. *Teleky* kapitányokat, nem külömben *Teleky* fő hadnagyot a' Székely huzárok között.

A' második colonnétól Gr. *Gyulay* Oberstlájtnántot, és *Czaskál* hadnagyot a' Gyulai Szabad seregből; *Ürményi* fő Strázsamestert, B. *Lüczov* fő hadnagyot, és *Nagy* hadnagyot, *Leopold* fő hertzeg regementéből; Oberstlájtnánt hertzeg *Solmst* a' Hassiai huzárok között; *Borsos* Oberstlájtnántot, és Gr. *Spindler* kapitányt, *Waldeck* dragonyosai között; *Rosemini* Obestert, *Johnson* fő Strázsamestert, Gr. *Korsinski* hadnagyot, *Rüder* kapitányt, *Giésen* fő hadnagyot, *Marchió Botta* all hadnagyot, *Fessel*, és *Siegel* zárlótartókat, nem külömben *Lubowski* és *Hoffman* kapitányokat a' Császár nevét viselő gyalog regementből; *Krajewich* fő hadnagyot a' Szerviai Szabad sereg-

ből; *Czerwenka* kapitányt, és *Cantori* hadnagyot az ártillériától, *B. Falkenhausen* fő hadnagyot a' Császár nevét viselő dragonyos regementből.

A' *harmadik* colonnétól *Molay* fő Strázsamestert, *Lippa* kapitányt, és *Malovátz* all hadnagyot *Lasci* regementéből; *Bogovitz* fő Strázsamestert, *Morbert* és *Varga* kapitányokat, és *Beze* hadnagyot a' *Wurmser* Austriai Sírjai szabad hufzárók között; *Simich* kapitányt a' Szerviai szabad seregből; *Raglovich* fő Strázsamestert, *Schmid* fő hadnagyot, és *Reichlin*'s *Zéch* zászlóartókat *Fürstenberg* regementéből; *Macdermoth* kapitányt a' Generál quartiermeister staabtól; *Feuchtersleben* hadnagyot a' bombardirosoktól; *Frey* fő Strázsamestert *Wurmser* Generál adjutánsát; és *Véga* fő Strázsamestert az ártillériától.

A' *negyedik* colonnétól *Lentz* *Hasszus* *Obestert*; *Hobeim* fő Strázsamestert, *Geyer*, *Gr. Sinsendorf*, *Bertolini*, *Pistoletti*, *Rein*, *Schüh*, és *Wodniánszki* kapitányokat, *Bion*, *Weweld*, *Gróf Koziebrovski* fő hadnagyokat, és *Somarhuga* zászlóartót *Pellegrini* regementéből; *B. Laudon* *Obestert*, *Anrswald* fő Strázsamestert *Olievet* *Wallis* regementéből; *Kempf* *Obestert*, és *Weidenthal* fő Strázsamestert *Gr. Gyulai* magyar regementéből; *Bauer* *Obestert*, *Gróf Klénau* *Oberstlájtnántot*, *Gr. Nostitz* fő Strázsamestert, *Gotthárd* fő hadnagyot a' Császár dragonyos regementéből; *Szentkereszti* *Oberstlájtnántot*, *Bajalits* kapitányt, *Rákovszki*, *Blaskovits*, *Intzédy*, *Barkó*, *Fulda*, *Arbandocz*, és *Gr. Sermási* kapitányokat, *Kenessei*, *Bóldizsár*, *Ötvös*, *Csifzár*, *Rausch*, *Rakovszki*, *Borbély*, *Revitzki*, *Egerman* fő hadnagyokat *Fravirrh*, *Sobech* all hadnagyokat, a' *Sándor Leopold* fő hertzeg hufzár regementől; *Piatsek* *Obristlájtnántot*, *Zaráthe*, *Biró*, *Draskovits*, és *Fetter* all hadnagyokat *Erdödi* hufzárjaitól; *Sedsujats*, *Radobiszka*, *Obuchina* kapitányokat, és *Rashovits* fő hadnagyot az első *Gramonth*, *Mihanovits* kapitányokat, és *Blaksvich* adjutánsát a' *harmadik*

Schlavóniai regementől; *Ran* fő hadnagyot Gyulai Sámuel regementől s. a. t.

Az ötödik colonnétól: hertzeg *Fürstenberg* Gen. Májor, és a' Lotháringiai herizeget; *Skall* Oberstlájtnántot a' Generálstaabtól; *Soldocasa* a' Latterman regementéből; *Katarint*, és *Abbeckt* a' Tertzy regementből; *Berthódi* all hadnagyot a' Sándor Leopold regementéből; és *Rejternek* fő hadnagyot az Ingenieur corpustól.

Az hatodik colonnétól: *Habeln* kapitány és *Weber* fő hadnagy az ártillériától; *Wratisláv* kapitány, és *Borsfei* hadnagy *Mack* vasas regementéből; *Germany* fő Strázsamester *Preyflz* reg. ből; *Stojanovich* Obertlájtnánt, *Péchi* fő Strázsamester *Knezevich* kapitány, és *Simatig*'s *Keszler* fő hadnagyok az Erdélyi batallionoktól; végtére *Fisky* fő hadnagy a' kemény lövöktől. — A' hetedik colonnétól: *Marchió Bergeres* Obester Mirabó seregétől; *Monson* és *de St. Paul* Generálok és *Radál* Obester a' Condé ártillériájától. — Ezekén kívül a' Cs. K. seregeknél szolgáló *Franzia* Generál Báró *Klingling*, *Rupp* kapitány a' Generál Staabtól, *Gr. Wurmser* adjutánsa *Ettinghausen* *Wurmser* huszárjaitól; *Gr. Gallenberg* Károly fő hertzeg regementéből; úgy nem külömben *Májer* fő hadnagy *Pellegrini* regementéből, a' kik szüntelen *Gr. Wurmser* körül forgalódtanak, igen hiven és serényen viselték magokat.

Továbbá azt írja Octob. 19-dik napján Gróf *Wurmser Hagenau* fő quántélyából, hogy az előtt való nap *Waldeck* hertzeg *Drusenheimot* el foglalta, seregének bal szárnyát *Offendorf*, jobb szárnyát pedig *Herlenheim* mellé helyheztette, előtte fekszik *Wenbach*, külső ör állói pedig *Gamsheim* és *Vetterhofen* között állanak. Az ellenség közül 12000 *Wansenau* és *Killstedt* közt, 40000 pedig Generál *Wurmser* ármadájával által ellenbe táborozik.

Mészáros Gen. Májor, a' ki sok történetekben mutatott hivsége, serénysége, vigyázósága,

okossága, és vitézsége által rendkívül való bizodalmat szerzett Gróf *Wurmser* lovas Generálban. Oct. 18 ik napján 20000 Frantziát háromszor kevesebb sereggel meg támadt, meg vert, szélllyel üzött, 's nagy kárt tett benne, mellyről nem sokára bővebb tudósítást fogunk tenni.

Koburg hertzeg *Bavayi* fő quártélyából azt írja Oct. 16 dik napján, hogy *Benyovszki* F. M. Lajtnánt 6000 gyalog és 200 lovas Frantziaságot, a' kik a' *Beaumonti* külső ör álló seregekre akartanak ütni, nemtsak vissza üzte, hanem égerszersmind két ágyútól meg is fosztotta. Octob. 16 dik napján újjobban elő állottak a' Frantziák, hogy fel tett szélllyokat véghez vihessék, hanem *Splényi* Gábor regementéből két divisiót ellenek küldvén *Rákovszki* kapitánynak vezérlése alatt, ismét vissza üzettek, és 7 ágyú, 2 haubitza, 11 munitziós szekér, 6 gránátos szekér, egy puska-poros szekér, egy zászló s. a. t. nyeretek el tölök, és 35 ember fogatott el közzülök. Nagy segittségére vólt *Rákovszki* kapitánynak, ezen győzedelemnek szerzésében *Latour* könnyű szerű lovasainak egygy escadronja, a' kik a' *Splényi* gyalogjaival egyetembe 500 Frantziákat vagdaltak le, és ejtettek sebbe.

Octob. 14-dik napján a' *Mormál* erdő, és *Beaumont* közt táborozó vigyázó seregek felé ment, és ottan le is telepedett az ellenség. Következett nap fel kelvén nyugvó helyéből, meg támadta külső ör állóinkat, 's vissza is nyomta. Az erdőség miatt tellyességgel nem lehetett ágyúira tsapni, és fel tett szándékát meg akadályoztatni. Melly miatt kemény ágyú lövöldözés vólt mind a' két részről; még is mindazáltal bátor sokkal több ágyúi vóltak is a' Frantziáknak, még is el nem érhatték végeket, sőt inkább seregünknek jobb szárnya és közepe által vissza szorítottak, és 12 ágyúikat el vesztették. Ellenben seregeinknek bal szárnya kéntelenitetett egygy kevésé hátrálni; minekutánna mindazáltal *Stein* regementéből való fő Strázsamester *Nefzlinger* tulaj-

don batallionnyával segittségére ment volna, ez is vissza verte őket, 's előbbi helyeket vissza vette. Eggnéhány száz emberünknel több el nem veszett. Seregeinknek jobb szárnya által szerzett győzedelmet leg inkább Gr. *Bellegarde* Gen. Májornak B. *Rouvroi* artilleria Obesternek, Gr. *Klerfé* hadi tármesternek, és *Schmidt* Obesternek lehet köszönnünk. Tertzii F. M.-Lájtinánt seregeink bal szárnyának kórmányozója, mind *Stein* batallionnyát, mind annak tulajdonosát *Neszlinger* fő Strázsamestert igen dicséri.

Octob. 16-dik napját ismét seregeinkre mentek a' Frantziák, még pedig sokkal nagyobb számmal, mint annakelőtte való napon: még is mindazáltal sok, és hosszas ágyúzásaik után is ki nem mozdíthatták seregeinknek jobb szárnyát és közepét. Ellenben bal szárnyát úgy annyira meg nyomták, hogy kéntelenek voltak seregeink, a' tsatát követett éjjel, a' *Sambre* vizén által jönni, 's annak innekő partyán táborba szállni.

Brüsszelből Oct. 18 dik napján illyetén tudósítások érkeztek hozzánk: 1. Hogy az előtt harmad nappal *Moböztöl* nem mellze meg támadták a' Frantziák az Hollandusokat, de a' kik oíly vitézi módon viselték magokat, hogy az ellenségnek hátrálni kellett. Eggy nagy tapasztalású Cs. K. Generál, a' ki tulajdon szemével látta ezen tsatát, így szóllott az Hollandus katonák felől: *úgy védelmezték magokat, mint a' magyar granatérosok.* Betsület e' tinéktek, még pedig nem kicsiny vitéz magyar hazánkfiak! — Mennyi veztesége lett légyen, mind a' Hollandusoknak, mind a' Frantziáknak, nem tudatik. 2. Ugyan onnan az az, *Brüsszelből* vettünk eggy későbbi tudósítást, mellyből azt olvassuk, hogy Octob. 16-ik és 17 ik napjain igen nagy erővel mentenek *Klerfé* ellen a' Frantziák, és hogy hosszas és véres tsatazások után, a' következő veszedelemnek el távoztatására, a' nevezett Cs. K. hadi vezér, *Mobözs* ostromlását félbe szakasztván, egész seregével

égyetemben visszavonta magát a' *Sambre* vizen.

Lauterburgból a' *Rajna* mellől az a' hír érkeze hozzánk leg közelebb, hogy ezen Frantzia városnak kormányozóját, azzal vádolván a' N. Gyűlésnek biztosai, hogy ő hazáját el árulta, és a' Cs. K. seregek a' *Rajna*n lett által meneteleknek meg akadályoztatására illendő rendelkezéseket nem tett volna, meg fogatták, és mint rabot két postilion kezébe adván, olly véggel, hogy ötet *Párisba* vinnék, azonban egynéhány óra múlván visszavonta térvén üres kézzel a' postilionok, azzal mentették magokat, hogy a' nevezett Generál körmök közül ki szabadult, 's bátorságosabb helyre ment. *Lauterburg* városa *Reinzábernel* és 18 faluval egygyütt ennekelötte a' *Spirai* püspökséghez tartozott, és tsak a' múlt században, úgy mint 1697 dik esztendőben, a' *Ryswicki* békekességben engedtetett Frantzia Országának. Most már mind ez, mind más alsó *Alsátziai* helységek, meg vétetvén Gr. *Wurmser* Generál által, visszadattattak a' *Spirai* püspöknek, kinek hivségére mind az oda való elő járók, mind a' lakosok meg eskettettek, és az előbbi constitutió is egészlen fel állitatott ottan.

Frankfurtban Oct. 22 dik napján költ levél által tudósítatunk, hogy az *Weisenburgi* és *Lauterburgi* lineákból ki üzettetett Frantzia seregeknek egy része, mintegy 10000 főből álló, minden fegyver nélkül *Strafsburg* alá futott volna, a' melly előtt mindazáltal a' városnak kapui bé zárattatván, kéntelenek az égnek tsupa kárpitya alatt éhen tsikorogni. A' mint iratik, szakadás támadt a' lakosok közt, égyik része még most is a' Frantzia szabadságnak üres árnyékához kapdos; a' másik pedig nyúghatatlansággal várja, édes anyja kebelébe, a' Német Birodalomnak égyességébe való bé iktattatását, 's örvendez, hogy Gróf *Wurmser* kedves hazájok fia

Schiltingheimhoz, három fertály órányira *Strafsburghoz* érkezett vitéz seregeivel.

Eggy szép anecdotát olvasunk a' többi közt a' *Weisenburgi* lineáknak, Octob. 13. dik napján lett által törettetéséről. Minekutánna hozzá fogtak volna a' Cs. K. seregek a' viadaihoz, ekként kiáltoztak a' Frantziák: *Vive la nation!* az az: *Éllyen a' nemzet!* a' Cs. K. vitézek pedig, még a' Török háborúban tanúlt szavokkal: *Allah!* *Alláh!* melly Török nyelven annyit teszen mint *Isten*. Végtére az *Austriacusok*nak éles fegyvereik forogván a' Frantziáknak nyakaik körül, így kiáltoztak: *Grace! Grace!* az az, kegyelmet, kegyelmet! de hijjába pengett szájaikon a' *Grace*, a' tűzben lévő Császári Királyi vitézek, 's kiváltképpen a' zsiros szájú magyar gyalogok nem értették a' Frantziáknak esedező belzédeket, hanem valakit elől utól értek, minden irgalom nélkül által döfölték puskáiknak végén lévő bajonétákkal.

Úgy hallatik, hogy már most *Kolmár* alatt sántzoilyák bé magokat a' Frantziák, holott két órányira tartó erdő vagon a' város előtt. — *Kolmár* ennekelötte egygy vólt azok között a' tiz *Imperialis* városok között, a' mellyek a' *Hagenau* *Advocatia*, avagy *Praefectura* alatt vóltanak, és a' múlt században, az az, 1697 esztendőben kaptoltattak a' Frantzia koronához.

Hágából hozzánk érkezett hírek szerént, ennekelötte 5 hetekkel keménnyen dolgoztak a' Frantziák a' békesség helyre állatásán, és biztosokat is küldött, a' közönséges jóra vigyázó commissió *Koburg* hertzeghez. De mivel a' fel tételek ellenkeztek a' szövetséges hatalmasságoknak feltett tzellyaikkal, füstbe ment a' dolog. *Koburg* hertzeg fegyver szünéssel kínálta őket meg, úgy mindazáltal, hogy minekelötte alkuba botsátkozásának velek a' szövetséges hatalmasságok, min-

den erősségeiket bortsássák által zálogúl, másként semmi bizodalom nem lehetne mostani kórmányozó székekhez. Nem kevesen találtattak a' N. Gyűlés tagjai között, a' kik nem idegenkedtek e' fel tételtől; hanem *Dünkerkát* tellyességgel nem akarták az Anglusoknak által bortsátani.

Magok részéről arra kötelezték magokat a' Frantziák, hogy minden hadi költségeket, vagy kész pénzel, vagy néhány tartományokkal ki fogják fizetni a' szövetséges Fejedelmeknek.

Spanyól Ország.

A' Frantziák ellen, küldetett Spanyol seregeknek öregbitésekre 60000 rekrutát parantsolt a' király ki állítatni, kiket mentőserényebben és hamarább lehet, ki kell készíteni, 's útnak indítani. A' Spanyol seregekkel fogják a' Portugalliai segítő seregek is magokat öfzve kaptsoini. Noha egész Sz. *Mihály* haván által viaskodott a' Spanyol sereg a' Frantziákkal, de mivel sem egyik, sem másik részre nem hajlott a' szerentse, szükségtelennek tartotta a' *Madriti* udvar azon bizonytalon viakodásokat közönségessé tenni.

Frantzia Ország.

Minekutánna *Lyon* városának, lakosai nemcsak a' patriota seregeknek ágyú tüzei, hanem az éhség által is keményen szorongattattak volna, Octob. 8-ik napján 32 személyt küldöttek ki a' polgári előjárók között *Doppet* Frantzia Generálhoz, olly fel tétellel, hogy capituláció mellett készek mind magokat, mind városokat feladni. A' capitulációnak pontyai ezek vóltanak: 1. Hogy örökös feledékenységbe mennyen tselekedetek. — 2. Hogy a' városban kórmányozó Generálisoknak, tiszteknek, és minden Rojalistáknak szabad legyen minden ingó bingó jószágoknak hátra hagyásával, bátorságos őrizet alatt Helvétziába menni. — 3. Hogy a' *Lyon*beliek 10 millió livrát fognak az okoztatott költségnek

ki pótolására fizetni, úgy mindazáltal, hogy minden lakosnak birtoka sértetlenül maradjon. — 4. Hogy ők, t. i. a' *Lyon*beliek, mind addig, míg a' hadakozásnak vége nem lejénd, 6000 gárdistát fognak tulajdon költségeiken tartani, a' kiket oda küldheti a' N. Gyűlés a' hová teltzeni fog. 5. Hogy minden következhető szerentséllenségnek el távoztatására, az ostromló patriota seregek között 1000 több bé ne mennyen a' városba. Ezen capitulációt nemcsak el fogadták, hanem kezek írása által is meg erősítették *Doppet* Generál, és a' N. Gyűlésnek biztosai. De allig foglalták el a' kapukat, midön immár 20 ezer nadragtalanok a' városba bé rohanván, a' házakat fel dúlták, sok férfiakat, asszonyokat, és gyermekeket minden irgalom nélkül meg öltek, a' Rojalisták után, a' kik a' Helvétziai kapun ki mentenek, utánok eredtek, és mindnyájokat le vagdalták, úgy annyira, hogy 10 ezer embernél több ölettetett meg a' *Lyonbeliek* között, 7000 pedig tömlötzőkre hányatott.

Tudtára adatván e' dolog a' N. Gyűlésnek, következő végzéseket hozott *Lyon* városáról: 1. Hogy egy 5 személyből álló rendkívül való commissió rendeltessen ki a' *Lyonbeli* contrarevolúcióistáknak, a' hadi törvény szerént, minden halasztás nélkül való meg büntetésekre. 2. Minden fegyver vétetessen el a' *Lyonbeliektől*, és rész szerént a' *Lyonbeli* jó patriotáknak, rész szerént a' köz társaság védelmezőinek osztogattasson ki. — 3. Egész *Lyon* városa rontasson le, a' gazdagoknak hajlékaik szaggattassanak le, és a' szegényeknek, meg öletett és ki üzetett patriotáknak hajlékaikon, és a' felebaráti szeretetre, és az ifjúságnak nevelésére rendeltetett házakon kívül, semmi épületek meg ne hagyattassanak. — 4. Hogy *Lyon* városának neve örökre töröltesse ki a' Frantzia republica városainak laistromából, és a' meg maradandó házak 's épületek, az ezután épitetendő hajlékokkal égyütt *Willeaffranchie*, az az meg szabadított városnak ne-

veztesse. — 5. Hogy *Lyon* városának maradványai felett egy oszlop emeltesse fel, és ezen városbeli Rojalisták gonofzságoknak és büntetéseknek, a' következő maradékoknak, következő felül irással adattasson tudtokra: *Lyon* hadakozott a' szabadság ellen; *Lyon* nincs többé. A' *Frantzia* égyetlen egy, és fel oszthatatlan közönséges társaságnak 2-dik esztendejében, az első hónapnak 18 dik napján. — 6. Hogy a' népnek képviselői azonnal biztosokat nevezzenek ki, a' gazdagok, és contra-revoluciónálisták birtokaiknak fel jegyzésekre, hogy ekképen rendelést tessen a' N. Gyűlés a' patriotáknak szereztetett kárnak vissza pótolására. 7. és utólyára: Hogy ez a' végezés mind a' napnyúgoti, mind az északi *Frantzia* táborokhoz rendkívül való követek által küldetessen meg.

Nem kerestény, de barbarus nemzethez sem illene illy kegyetlen végezés, és tselekedet. De még ennél is kegyetlenebb, és a' *Frantzia* nemzetnek örökös gyalázattyára szolgáló végezés vala az, melly szerént a' szerentsétlen *XVI Lajosnak* szerentsétlen özvegye, *Mária Antonia*, *Austriának* fő hertzeg asszonya, b. e. kedves anyánknak *Mária Therésianak* leg szebb 's leg kedvesebb leánya múlt hónapnak 16-ik napján, a' leg gyalázatosabb halál nemével ki végeztetett e' világból. Már múlt postával tudunkra vala minékünk ez a' szomorú történet; de mivel előre láttuk azt, hogy nemtsak a' Fels. *Austriai* háznak, hanem égyfersmind b. e. édes anyánknak, *Mária Therésianak* tsendesen nyugvó hamvait tisztelő, 's minden maradékait rendkívül szerető *Magyar* nemzetünknek szívéen is gyógyithatatlan sebet fog ejteni: nem akartunk elsők lenni annak közönségessé tételében. Mivel már most a' *Bétsi* udvari újság levelek sem titkollyák azt többé, tellyes meg illetődéssel jelentyük — hogy *Mária Antonia* — *XVI. Lajosnak* özvegye — *Frantzia* Országának volt királynéja — kedves királyunk elhunyt édes attyának testvér húgja — *Mária The-*

résiának szerelmeles leánya — vólt — de többé nintsen — az emberi elmének leg átkozottabb találmánya — a' *Gvillotine* — két felé szakasztotta *Nestori* kort érdemlett betses életének arany fonalát. — Lehetetlen hogy a' kiben az emberi érzékenységnek leg kissebb maradványa is legyen, meg ne indullyon e' szerentsétlen Fejedelem aszizonyynak gyalázatos halálán. Minekutánna minden ki gondolható boszszúsággal és szomorúsággal illették vólna ötet a' pários Frantziáknak érzékenytelen előjárói, mint valamelly közönséges gonolz tévöt, elsőben a' *Conciergerie* nevű fogházba zárták, végtére a' vért szomjuhozó ítélő széknak adták által, melly ötet, sok hamis, és a' józan okoskodással is ellenkező vádokkal vádolván, mellyekre még tsak felelni is alatsónyságnak lenni tartotta a' nagy szüületésű és gondolkodású aszizony, Oct. 14 ik napján törvénybe idézte, 16-dik napján reggel 4 órakor halálra szententziázta, 's dél előtt 11 órakor meg is fosztotta életétől. Egyébb nem enyhitheti ezen szerentsétlen Fejedelem aszizonyynak gyálzos halálán buslakodó szíveknek bánattyát ez egy gondolatnál, hogy az ő sok szenvedéseinek immár vége legyen, és hogy gyilkosai, ezek a' minden érzékenység nélkül való, nem emberi, hanem tigris emlőkön neveltetett emberek el vesztették azt a' drága zálogot, melly által a' mélió bosszú állástól eddig is meg tartóztattak a' szövetséges hatalmaseágok.

Éppen most olvassuk egy közönséges levélből, hogy *Strafsburg* városa deputatiót küldött vólna *Hagenauba* Gr. *Wurmser* Generálhoz, kétség kívül önként fel fogják az égyyesült seregek előtt kapuikat nyitni, 's ki terjelztett kezekkel fogadni, sok virtusokkal tündöklő hazájok fiát, a' ki is Octobernek 20-dik napját követett éjjel *Fendheimi* tulajdon örökségében *Strafsburgtól* másfél órányira hált.

Magyar Ország.

Komárom Vármegyében. Leg közelebb múlt Octobernek 19-dik napján végzeite el világi be-
tses pályafutását Fő Tiszt. *Halász József* Úr, a'
Kotsi Ref. Ekklesiának hiv lelki Pásztor, és a' Du-
nán túl lévő Reformáta Megyéknek nagy érdemű
Superintendense, a' kit valamint élteben minde-
nek, a' kik a' meg holtat közelebbről ismérték, 's
érdemeit tudták, illendőképven tisztelték, és be-
tsülték: úgy mostan mélylységes szívbeli fájdalom-
mal, és keserves könnyhúllatásokkal követték sir-
jához. — Ennek a' nagy érdemű és tudományú
férfiúnak tiszteletére, *Rév - Komáromban* egygy ér-
demes, és jó barátunk, *D. M.* eggynehány szép
verseket irt, mellyek méltók, hogy a' két Ma-
gyar Hazában, újság leveleink által közönsége-
sekké tétessenek.

Jaj éltünk melly változandó
Sors alá van vettette,
Minden pertz halájt hozandó,
'S lélszünk el temettette:
Midön szívünket hizlaljuk
Nestori esztendőekkel;
Tsak futó árnyékkal tsaljuk
Le folyt kevés időekkel.
Akár merre e' térségen
Tekints, minden romlandó,
Bár lakjon is az az égen,
De tsak ugyan múlandó.
Mint a' folyó vizek mennek.
Szüntelen eggymás után,
Az órák is nem pihennek,
Járnak a' magok után:
Úgy éltünknek is fonala
Rövid orsón fonatik,
Allig derül ki hajnala,
Már gyállzal bé vonatik.
A' nap is szép sugárait
Ha most a' földre veti:

résiának szerelmetes leánya — vólt — de többé nintsen — az emberi elmének leg átkozottabb találmánya — a' *Gvillotine* — két felé szakasztotta *Nestori* kort érdemlett betses életének arany fonalát. — Lehetetlen hogy a' kiben az emberi érzékenységnek leg kissebb maradványa is legyen, meg ne indullyon e' szerentsétlen Fejedelem asszonyinak gyalázatos halálán. Minekutánna minden ki gondolható boszszúsággal és szomorúsággal illették volna ötet a' páris Frantziáknak érzékenytelen előjárói, mint valamelly közönséges gonosz tévőt, elsőben a' *Conciergerie* nevű fogházba zárták, végtére a' vért szomjuhozó ítélőszéknek adták által, melly ötet, sok hamis, és a' józan okoskodással is ellenkező vádokkal vádolván, mellyekre még tsak felelni is alacsonyyságnak lenni tartotta a' nagy szüületésű és gondolkodású asszony, Oct. 14 ik napján törvénybe idézte, 16-dik napján reggel 4 órakor halálra szententziázta, 's dél előtt 11 órakor meg is folytotta életétől. Egyébb nem enyhitheti ezen szerentsétlen Fejedelem asszonyinak gyászos halálán buslakodó szíveknek bánattyát ez egy gondolatnál, hogy az ő sok szenvedéseinek immár vége legyen, és hogy gyilkosai, ezek a' minden érzékenység nélkül való, nem emberi, hanem tigris emlőkön neveltetett emberek el vezítették azt a' drága zálogot, melly által a' méltó bosszú állástól eddig is meg tartóztattak a' szövetséges hatalmaseágok.

Éppen most olvassuk egy közönséges levélből, hogy *Strafsburg* városa deputatiót küldött volna *Hagenauba* Gr. *Wurmser* Generálhoz, kétség kívül önként fel fogják az égyyesült seregek előtt kapuikat nyitni, 's ki terjeztett kezekkel fogadni, sok virtusokkal tündöklő hazájok fiát, a' ki is Octobernek 20-dik napját követett éjjel *Fendheimi* tulajdon örökségében *Strafsburgtól* másfél órányira hált.

Magyar Ország.

Komárom Vármegyében. Leg közelebb múlt Octobernek 19-dik napján végzette el világi be-
tses pályafutását Fő Tiszt. *Halász József* Úr, a'
Kotsi Ref. Ekklesiának hiv lelki Pálztor, és a' Du-
nán túl lévő Reformáta Megyéknek nagy érdemű
Superintendense, a' kit valamint élteben minde-
nek, a' kik a' meg hóltat közelebbről ismérték, 's
érdemeit tudták, illendőképpen tisztelték, és be-
tsülték: úgy mostan mélylységes szívbeli fájdalom-
mal, és keserves könnyhúllatásokkal követték sir-
jához. — Ennek a' nagy érdemű és tudományú
férfiúnak tiszteletére, *Rév - Komáromban* egy ér-
demes, és jó barátunk, *D. M.* eggynehány szép
verseket irt, mellyek méltók, hogy a' két Ma-
gyar Hazában, újság leveleink által közönsége-
sekké tétessenek.

Jaj éltünk melly változandó
Sors alá van vettette,
Minden pertz halájt hozandó,
'S lélszünk el temettette:
Midön szívünket hizlaljuk
Nestori esztendőkkal;
Tsak futó árnyékkal tsaljuk
Le folyt kevés időkkal.
Akár merre e' térségen
Tekints, minden romlandó,
Bár lakjon is az az égen,
De tsak ugyan múlandó.
Mint a' folyó vizek mennek.
Szüntelen eggymás után,
Az órák is nem pihennek,
Járnak a' magok után:
Úgy éltünknek is fonala
Rövid orsón fonatik,
Allig derül ki hajnala,
Már gyállzal bé vonatik.
A' nap is szép sugárait
Ha most a' földre veti:

De érvén vég határait,
 Rút homályba temeti.
 Most felső Pannóniának
 Egy fényes napja le ment,
 A' melly drága Oniának
 Sugárai jártak fent.

Halász József püspök széke

Itt üressen maradott,
 Ezen Megye fenytéke
 Immár másra hagyatott.

E' most folyó Octobernek
 Tíz 's kilentzedik napján,
 Fájdalmára sok embernek,
 Ezen Krisztus fő papján
 Az halál győzedelmet vett,
 'S bé szállitá sirjába.

Nagy püspök falatot evett,
 Elég e' mostanába.

* * *

De hát már mindenestől e'
 Te halál el ragadod?
 Nem rettentél é meg tőle,
 'S többé vissza sem adod?
 Engedj! mert nints itt hatalmad,
 A' virtust nem bánthatod,
 Abban nem olly nagy jutalmad,
 Hogy testét el ronthatod:
 Bár hamuvá tedd egésszen,
 De virtusa tűzének
 Világa örökös lélzen,
 Nem árthat sz erejének.
 Jaj! el húnvt egy nagy Apollónk,
 Nofza Múzsák tábora
 Hú lyon ezért ki örállónk
 Vóit, szemetek zápora!